

Yrd. Doç. Dr. Muzaffer Barın

Eğitim Nedir?

İnsanların diğer insanlarla ve çevreleriyle etkileşmelerinin maddi ve manevi ürünlerine kültür dendiği dikkate alınır, insanın, çevresiyle etkileşimi sonucunda kültürlenmeye uğradığı söylenebilir. Çevresiyle etkileşerek öğrendiklerini diğer insanlara da öğretmeye kalkışan kimse ise, belli bir amaca yönelik olarak o insanları kültürlemeye çalışıyor demektir.” İnsanların diğer insanları belli bir maksatla kültürlemelerine yada kasıtlı kültürleme sürecine ise eğitim denilmektedir.”

Günümüzde daha çok tercih edilen tanımı ise: “ bireyin davranışında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istenilen yönde, başka bir deyişle eğitimin amaçlarına uygun değişme meydana getirme sürecidir.”

Bu tanıma göre:

Eğitim bir süreçtir.

Eğitim sürecinde, bireyin davranışlarında istenilen yönde değiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Davranışlardaki değişme kasıtlı olarak gerçekleştirilmektedir.

Eğitim sürecinde bireyin kendi yaşantıları esastır.

Eğitim ve Öğrenme ilişkisi:

Eğitim, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla istenilen yönde değişme meydana getirme sürecidir. Bu değişme bireyin yeni bir davranış dizisi kazanması biçiminde olabileceği gibi, önceden sahip olduğu istenmeyen nitelikteki davranışlarını da terk etmesi biçiminde de olabilir. Öğrenme ise, bireyin kendi yaşantısı yoluyla davranışlarında oluşan değişmedir. Eğitim geçerli öğrenmelerin oluşturulmasıyla gerçekleştirileceğine göre, eğitim istenilen öğrenmelerin oluşturma süreci de denilebilir.

Eğitim etkinliklerinin bir kısmı gelişigüzel ve kasıtsız olarak düzenlenir. Bu resmi olmayan eğitimidir. Aile bireyleriyle, akran ve arkadaş gruplarıyla, usta- çırak ilişkisiyle kazanılan davranışlar resmi olmayan eğitime örnek olarak verilebilir. Okullarda verilen eğitim resmi eğitimidir ve planlı eğitim etkinliklerini kapsar. Eğitim hangi tür olursa olsun sadece istenilen nitelikte davranışların oluşturulmasını yani geçerli öğrenmeleri içerir. Okullarda edinilen argo konuşma, kopya çekme gibi davranışlar istenmedik, hoş gitmeyen davranışlardır ve eğitim hatalı ürünü olarak ortaya çıkabilir. Eğitimcilerin amacı, geçerli öğrenmeleri sağlamak istenmeyen, hatalı yan ürünleri en aza indirmek hatta ortadan kaldırmaktır. Geçerli öğrenme, sadece geçerli ve donanımlı öğretmenlerle mümkündür. Öğretme, öğrenmeyi sağlama faaliyeti olduğundan, eğitim geçerli öğrenmeleri sağlayan öğretme yoluyla gerçekleşmektedir.

Etkili Öğretim:

Öğretmenlik, bilişsel ve sosyal zorlukları aşabilen bireyler için güzel bir meslektir. Okulların bireylere en uygun eğitim- öğretim etkinliklerini sunabilmeleri için uzman öğretmenlerle donatılmış olması beklenir. Bu nedenle, öğretmenlerin, öğrencilere bilgi ve beceri kazandırmaları için sadece alan bilgisine sahip olmaları yetmez, bilgiyi en etkili

şekilde nasıl aktaracağını, hangi uygulamaları yaptıracağı, karşılaşılan problemleri nasıl çözeceği, nasıl bir model olması gerektiği gibi pek çok yönden donanımlı olmaları beklenir.

Etkili öğretimin gerçekleşebilmesi için bazı öneriler:

- Öğrenciler en iyi ve en rahat bir ortamın sağlandığı bir süreçte öğrenmeye kendilerini hazır hissederler.
- Öğrencilerin bilgi seviyelerinin aynı olması öğrenmede önemlidir.
- Görsel araçların, ve gereçlerin kullanılmasıyla öğrenme daha çabuk sağlanır.
- Öğrencilerin not almalarını mümkün kılmak için yüksek sesle, yavaş yavaş ve net bir şekilde konuşmak gerekir. Etkili Öğretimde konuşmanın önemini vurgulamak için birkaç hususu belirtelim:

Aile çevresinde, okul , iş ve uğraş alanlarında kısaca bireysel ve toplumsal ilişkilerimizin her ortamında, her zaman şu iki şekilde bulunmaktayız:

1. Konuşan
2. Dinleyen

Her iki halde de olabileceğimiz kadar başarılı olduğumuzu söylemek zor. Zorluk eğitimsizlikten kaynaklanmaktadır. Bu başarısızlığı gidermek için bunlarla ilgili becerilerin geliştirilmesi gerekmektedir.

“Konuş ki seni görebileyim”(Hamann)

“Dil aklın ayak izleridir.”(Francis Bacon)

“Kim konuşabiliyorsa insandır. Çünkü konuşma bilgelik, bilgelik konuşmadır.”(Luther)

“Konuş , kim olduğunu söyleyeyim.”(Sokrates)

ifadeleriyle konuşmanın özellikle etkili konuşmanın çok önemli hatta bir sanat olduğu ortaya konmaktadır.

- Öğrencilere bakılmalı, gözgöze bakışın önemli bir araç olduğu unutulmamalıdır.
- Öğrencilerin isimleri mümkün olan en kısa sürede öğrenilerek öğrencilere isimleriyle hitap etmek başarıda rol oynayacaktır.
- Örneklerin anlaşılabilir olmasına özen gösterin.
- Cinsiyet ayrımı yapmadan herkese eşit davranılmalı
- Anlaşılmayan bir husus olup olmadığını sorarak, verilen dersin değerlendirilmesine ilişkin sorular sorulabilir.
- Her derse planlı girilmeli, ders sonun da ödev verilmeli.
- Geç gelenlerin konuyu kolayca bulmalarını sağlamak için her defasında tahtaya dersin konusu yazılabilir.
- Kürsüde yada masada oturup kalmayarak sınıf içinde dolaşarak öğrencilerin başka şeylerle meşgul olmaları önlenir.
- Derse tam vaktinde başlayıp zamanında bitirmek önemlidir.
- Materyalleri önceden hazırlayarak, öğretimi olumsuz yönde etkileyebilecek tüm faktörleri asgariye indirmek yada yok etmek organizasyon açısından gereklidir.
- Yüksek beklentiye sahip, istekli ve enerjik, işini seven ve model olan donanımlı bir eğitimci daima tercih edilecektir.

Önerilen bu özellikler öğrencinin derse olan motivasyonu anında başarısını da olumlu yönde etkileyecektir.

ÖĞRETİM STRATEJİLERİ, YÖNTEM VE TEKNİKLERİ:

“Strateji” kavramını dersin amaçlarına ulaşılmasını sağlayan oldukça genel bir çerçeve olarak tanımlamak mümkündür. “Yaklaşım” olarak ifade etmek de mümkündür. Bu bağlamda

strateji, konu seçiminden analizine, öğretimin psikolojik esaslarının dikkate alınmasından uygulanacak öğretim yönteminin seçimine kadar bir dizi etkililiği içerir. Bir başka deyişle ders ile ilgili öğretim sürecine her boyutta yön vermektir. Stratejiler doğrudan, dolaylı, etkileşimli, deneysel ve bağımsız çalışma olarak sınıflandırılabilir. Öğretim stratejileri hususunda karar verme, öncelikle öğrencilerin önceki bilgi ve yaşantıları, ilgileri, öğrenme biçimleri, gelişim düzeyleri ve program üzerinde odaklanmayı gerektirir

Öğretim stratejisi, bir öğretmenin, dersin veya bir konunun öğretilmesinde hedefe ulaşmak için seçeceği öğretim yöntemi, çeşitli teknikler ve hatta değerlendirme biçiminin uyum içinde olmasıdır.

ÖĞRETİM STRATEJİLERİ:

- 1) Sunuş yoluyla öğretim stratejisi: Okullarda çok yaygın şekilde bilginin aktarılması, kavram, ilke ve genellemelerin açıklanmasında kullanılmaktadır.
- 2) Buluş(keşfetme) yoluyla öğretim stratejisi: Öğrenci etkinliğine dayalı, güdüleyici bir yaklaşımdır ve öğretmen ilk önce amacı belirlemelidir.
- 3) Araştırma yoluyla öğretim stratejisi: Öğrencileri bilimsel araştırma yöntemlerine alıştıran yaklaşımdır.

ÖĞRETME YÖNTEMLERİ:

Öğretim yöntemleri öğretim amaçlarına ulaşmak için öğretmenlerin öğretim araçlarını, materyallerine, konuyu, öğretim tekniklerini kullanmalarını ve bunları organize etme biçimlerini ifade etmektedir. Yöntem, belirlenmiş amaçlara ulaşmada bir tür araç rolüne sahip bulunan, içeriğin en etkili bir biçimde öğrencilere kazandırılma biçimi diye de tanımlanabilir. Öğretim-öğrenme sürecinin etkili ve verimli hale getirilmesi için birçok öğretim yöntemi geliştirilmiştir. Öğretmen, öğretim yöntemlerini kullanarak öğrencilerin dikkatlerini daha uzun süre derse çekebilir. Yöntem seçiminde, kuşkusuz ki yöntem seçimini etkileyen faktörle de dikkate alınmalıdır.

BAŞLICA ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ:

1. Anlatma Yöntemi
2. Tartışma Yöntem
  - a. Münazara
  - b. Panel
  - c. Sempozyum
  - d. Açık Oturum
  - e. Forum
  - f. Beyin Fırtınası
3. Örnek Olay Yöntemi
4. Gösterip Yaptırma Yöntemi
5. Problem Çözme Yöntemi
  - a. Tümevarım Yöntemi
  - b. Tümdengelim Yöntemi
  - c. Çözümleme Yöntemi
  - d. Bireşim Yöntemi
6. Bireysel Çalışma Yöntemi

ÖĞRETME TEKNİKLERİ:

Yöntem ve teknik çoğu zaman karıştırılmaktadır. Yöntem genelde hedefe ulaşmak için izlenen en kısa yol, teknik ise öğretim yönteminin uygulamaya koyma biçimi yada sınıf içinde yapılan işlemlerin bütünüdür. Daha geniş bir açıdan yöntem, hedefe ulaştırmak için

öğretme ve öğrenme sürecini düzenleme, planlama, teknik de bu düzenlenen ve planlanan düşüncelerin uygulamaya aktarılmasında izlenen yoldur.Öğretmen mevcut öğretim yöntem ve tekniklerinden kendi kişiliğine, öğrencilere, konu alanına uygun düşen teknikleri seçmelidir. Yaygın olarak kullanılan öğretim teknikleri:

A. GRUPLA ÖĞRETİM TEKNİKLERİ:

- 1.Beyin Fırtınası
- 2.Gösteri
- 3.Soru- Cevap
- 4.Rol Yapma
- 5.Drama
- 6.Yaratıcı Drama
- 7.Benzetim

B. BİREYSEL ÖĞRETİM TEKNİKLERİ:

1. Bireyselleştirilmiş Öğretim
- 2.Dönüşümlü Günlük Çalışmalar
- 3.Beceri Geliştirme Çalışmaları
- 4.Programlı Öğretim